

מסורת הש"ס

ב"ב פ"ב ד' ס' ו' וממנו
ר"ש פ"ב

תורה אור השלם

1. כי יבער אש שדה או
קרם ושלה את בעירו
ובער בשדה אחר מיטב
שדה ומיטב קרמו
ישלם: שמות כ"ד
2. ויבן גזר שור אש את
שור רעהו ונתן וקברו
את השור הדי וחצו את
כספו וגם את המת
חצו: שמות כ"א לה

גליון הש"ס

גמ' שור רעהו אבר
המטב. ו' מכות פ"ד
הל' י"ד סמן רמט:

מוסף רש"י

ר' ישמעאל סבר
בדניוק שיימינן. דהא
דמנין קתנא שפולס לו
דמי טוקי מרקק מיטב.
אדתי דניוק קאי משלם
ליה טוקי דמי טוקי קרקע
מיערות שלו בשות טוקי.
שתי הוה מיטבט שתי
של ניחן (ר"ב ו' א'). ור"ע
סבר בדניוק שיימינן.
למיטב קרקע. דייבי ליה
מעדיית דדיה (ש"ס). אף
שדה האמורה למטה
של ניחן. והכי קאמר
קרא שלם ית למיחן
קרקע הדומה לעדיית
דניוק ישלם לו השתה
שדה דמי טוקי (ש"ס).
מיטב שדוהו ישלם
דהאיך דקא משלם.
דדיה גויה של מוקי ולא
אחי גויה שיה ויעקב ליה
לקרא (ש"ס). ואחיי קרא.
דמשלם מיטב דהאיך קרא
משלם (ש"ס). דמשלם ליה
מיערות. דדיה. הויאל
חזותיה של לא הויה
עדיית דניוק (ש"ס). ולא
שור של הקדש. דלמ
גמ' שור של קדש פטור.
והוא הדין לכל אחר טוקי
שלם דמי טוקי. ור"ע
פטור. דלמ חזותיה לבי
נקט שור הקדש ולא טוקי
לה נאכלתה בהמה שדה
הקדש. משום דלא משתת
לה. דלי שיה מוס להביט
הוי ובעדה הדיית דמי.
ולכא למישר ק"ו להקדש.
ועדה הקדש נמי דהוי
לניחן דקא הדיה. ו' א'
המקדש פדוהו ללמחר או

הניזקין פרק חמישי גיטין

מ"ט.

עין משפט
גר מצוה

ב"ב פ"ב ט"ז
מ"ט פ"ב ד'
ג' מ"י פ"ב מ"ג
מתוך הלכה א' סמך שפן
טו:

בגון שהיתה עדיית דניוק כזיבורית דמיק. ואפסכא לא מני
למימר דר"ע מודו דליתו נתן אלא מעדיית שיש לו ואינו חייב
לקנות דלמנין כפ"ק דבבא קמא (דף ט'): אין לו אלא זיבורית כולן
גזינן מן הזיבורית ומיהו אי בשל עולם הן שמין לר"ע הוה מני
למימר כגון דלית ליה למיחן עדיית
זיבורית זיבורית זיבורית דדיה
כעדיית דלמנא ועדיית דדיה כעדיית
דניוק ואפילו למאן דלמחר בשלו הן
שמין הוה מני למימר דליתא זיבורית כולן
כגון דעדיית דמיק כזיבורית דניוק
דלמ"ד או כפ"ק או מיטב משלם כפ"ק
לר' ישמעאל ולר"ע משלם מיטב שלו:
שוד רעהו אמר רהמנא ויא שור
ש"י הקדש. תימה אמאי
לא מוקי לי בשן ורגל שהיך את
הקדש דהתם לא כתיב רעהו
ומקן ליכא למילף שכן ליה בעדות
מתחילתה וגזירה שיה דתחת תניה
ישלם כפ"ק לא נתקבלה אלא לענין
מיטב דוקא ולא לענין משלומי דאי
לכל מילי אי"כ נפטרו כוליה ברשות
הרבים וכלים ושור פסולי המוקדשים
ועומן וי"ל כיון דכתיב רעהו תו
ליכא למילף מיטב בשן ורגל שהיך
את הקדש מק"ו להדיק דליתא
למיספך מה להדיק שכן יפה כמו
לענין קרן וכה"ג פריך כמקן שכן
יפה כמו בניוקין וכי קאמר אלא
כאומר הרי עלי מנה וכו' לא צעי
לאוקמא בשן ורגל משום דמניוקין
אמנין אסיק אדעתיה שפיר דליתא
למיספך שכן יפה כמו אכל מניוקין
אמנין זיבורית. הויאל הויה
עדיית דניוק דמיה ר"ע
לר' ישמעאל דלמחר מיטב
שדה של ניחן. ועדיית
דקאמר ר"ע עדיית דניוק
קאמר ולא מני למיפולגי
עליה אלא כהקדש (ש"ס).
בפלוגתא דר"ש בן
מנסיא ורבנן קמיפלגי.
דמשמע ר"ע לר' ישמעאל
דלא אחי אלא כהדיק.
אכל בניוקין הקדש פטר
ליה. ואחי ר"ע לפולגי
עליה (ש"ס). אי"כ מאי
לא בא הכתוב. דמשמע
דנקרא גופא פלגי דלא
טא הכתוב להכי. אלא
כהדיק נמי פלגי (ש"ס).
ועוד מאי ק"ו להקדש.
כמו דהקדש בניוקין. דלמחר
הקדש טק שלם ותקא ליה
מנשה (ש"ס).

הכא במאי עסקינן בגון שהיתה עדיית
דניוק כזיבורית דמיק רבי ישמעאל סבר
בדניוק שיימינן ור"ע סבר כדמיק שיימינן
מ"ט דרבי ישמעאל נאמרה ישרה למטה
ונאמרה ישרה למעלה מה ישרה האמורה
למעלה דניוק אף שדה האמורה למטה דניוק
ור"ע סבר מיטב שדהו ישלם דהאיך דקא
משלם ור' ישמעאל אהני גו"ש ואהני קרא
אהני גו"ש לכדאמרון אהני קרא דאי אית ליה
למיק עדיית זיבורית זיבורית דדיה לא שויה
כעדיית דניוק דמשלם ליה ממיטב רע"א לא
בא הכתוב אלא לנכות לניזוקין מן העדיית
וק"ו להקדש מאי ק"ו להקדש אילמא דנחיה
תורא דידן לתורא דהקדש * ישור רעהו אמר
רחמנא ויא שור של הקדש אלא לאומר הרי
עלי מנה לכדק הבית דאתי גובר ושקיל
מעדיית לא יהא אלא בעל חוב ובעל חוב
דינו בביונותי וכ"ת קסבר ר"ע בעל חוב שקיל
כעדיית בניוקין איכא למיפך מה לבעל חוב
שכן יפה כמו בניוקין תאמר בהקדש שכן
הורע כמו בניוקין לעולם דנחיה תורא דידן
לתורא דהקדש ור"ע סבר לה כר"ש בן מנסיא
לר' ישמעאל דתורא דהקדש שור של הקדש
שגגה לשור של הדייק פטור ושל הדייק שגגה
לשור של הקדש בין תם ובין מועד משלם נזק
שלם אי הכי מומאי דבעדיית דניוק כזיבורית
דמיק פליגי דלמא דכ"ע בדניוק שיימינן והכא
בפלוגתא דר"ש בן מנסיא ורבנן קמיפלגי
סבר לה כרבנן א"כ מאי לא בא הכתוב ועוד
מאי ק"ו להקדש ועוד הא אמר רב אשי
תניא

באומר הרי עלי מנה כו' משמע דלא משכח טוקי להקדש לא בשן
ורגל ולא נאדם המיחן וכפ"ק דבבא קמא (דף ט'): נמי תנן נכסיש שאין
בהן מעילה ואכולהו ד' אבות קאי ואפילו אמזיק אדם למי"מ מצעיה
זה אדם והא דמשמע כפרק השואל (כ"מ דף ט'): דאדם המיחן את
ההקדש חייב לשלם קרן היינו מדרבנן וא"ת והא הקדש ליף מתרומה
דכתיב בה (ויקרא כ"ב) כי יאכל פטר למיחן והתם בתרומה חייב לשלם
קרן דמיק ממון הנה הוא וי"ל דלע"ג דבתרומה חייב לשלם מ"מ
לא מהאי קרא שפיק אלא מקרא אחרת דהוי כגול חבירו ומיחן
והשתא כוליה טוקי דפטיירי כו בהקדש ילפינן מאדם דיותר ראוי
לחייב אדם המיחן נדיים ממזיק ע"י כריית צור או שולח בעירו
וא"ת אי"כ רעהו דכמך רחמנא למה לי וי"ל דאי לאו דאשכחן צמד
דוכתא דפטר רחמנא להדיקו בהקדש לגמרי לא הוה דרשינן כי

יאל פטר למיחן אלא לפטור מחומש לחודיה: ורבי עקיבא סבר דה
דפריקין וליתני תרי גוויי שור ומשני הא תבריה ר"ע לגזייה אחמי חיקאי לו
ליתמי שור דלחיק הדיקו ושור דלחיק הקדש דדייניהו
מלוקין אליביה וי"ל דבהקדש לא קמיירי ווא"ת אחמי איכא למיפך מה להדיקו
שכן יפה כמו בניוקין אדם וצור תאמר בהקדש שדורע
כמו נאדם המיחן דכי יאל פטר למיחן וצור דכתיב (שמות כ"א) והתם יהיה לו
שמהת שלו וי"ל דליתא למיעבד ק"ו הכי מה קרן הדיקו
דקיל דתם אינו משלם אלא ח"ג גובה נמועד מן העדיית קרן הקדש דחמיר
לא כ"ש: ועוד מאי ק"ו דהקדש. פי בקונטרס הויאל ומן
העדיית דקאמר ר"ע לחיק קאי ולחיקי אחא דיהיב ליה מיק מזיבורית
אם כן מאי ק"ו להקדש גריעתא הוא וקשה דמ"מ איכתיב ק"ו
דמשלם ממיטב דניוק ולא מזיבורית דניוק ונראה דר"ע מאי קל וחומר
להקדש דלענין מזיבורית מיק בהקדש לא קאמר דהא מרעהו נפקא
כדדרש ר"ש בן מנסיא אלא לענין מיטב קאמר ולא הוה ליה לר"ע
לאהדורי לרבי ישמעאל ק"ו כיון שר' ישמעאל עצמו היה מודה בכך
אי לאו משום דפטר ליה לגמרי ור"ע שלמה מרודוס חייך דה"פ מאי
ק"ו להקדש דשיימינן כעדיית דניוק ולא דמיק מן העדיית
הקדש שמה ים והקדש עדיית בסוף העולם טובה ועל כפיך
דמיינין דלא שייך כלל למיטב דניוק:

ורבי

דריש רעהו הכי רעהו הוא דמשלם
שחבירו חייב בניוקין: משלם נזק שלם.
ודריש רעהו הכי רעהו הוא דמשלם
חזי נזק אכל להקדש נזק שלם ולגבי
היך הקדש דריש הכי רעהו הוא
דמייב אכל הקדש שהיכה פטור: אי
פני. דר"ע כר"ש אוקמת ליה
מאי דוחקין דלוקמת פלוגתא דרישא
בשומא דניוק ומיק דלמא לגבות
מן העדיית דקאמר ר"ע נמי מעדיית
דניוק קאמר דהיא זיבורית דמיק
כר' ישמעאל ואמיהא לא פלגי עליה
אלא כק"ו להקדש דר' ישמעאל לא
סבירא ליה דר"ש בן מנסיא: אם כן.
דלא פליגי עליה דרישא מאי
לא בא הכתוב דקאמר דמשמע לא
בא לכך אלא לכך: ועוד. אי ר"ע
קולא קאמר לגבי מיק כר' ישמעאל:
מאי קל וחומר להקדש. דקאמר
הויאל וקולא היא הכי מני למימר
וק"ו דמקילין נמי גבי הקדש:
תניא